

Мукачівський державний університет
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Київський університет імені Бориса Грінченка
НВК «Дошкільний навчальний заклад - загальноосвітня школа І ступеня –
гімназія»
м. Мукачево

Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості в освітньому просторі

**Збірник тез доповідей за матеріалами
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

Мукачево
17-18 травня 2017 року

УДК 159.9:37(043.2)

П 86

Рекомендовано до друку

*Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «15» травня 2017 р.)*

Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості в освітньому просторі : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, 17-18 травня 2017 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2017. – 251 с.

ISBN 978-617-7495-07-8

У збірнику представлено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості в освітньому просторі». Учасниками конференції обговорено питання розвитку психологічної освіти та психологічної практики в умовах євроінтеграції, розглянуто місце психології в системі наук та суспільному просторі, визначено умови становлення потенціалу особистості в освітньому просторі, окреслено психолого-педагогічні проблеми сучасної освіти та психологічний супровід учасників навчально-виховного процесу.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова), **Гоблик В.В.** – д.е.н., доцент, **Корнієнко І.О.** – к.психол.н., доцент, **Березовська Л.І.** – к.психол.н., доцент, **Барчі Б.В.** – к.психол.н., ст. викладач, **Воронова О.Ю.** – старший викладач, **Алмаші С.І.** – старший викладач.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ISBN 978-617-7495-07-8

© Мукачівський державний університет, 2017

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ НА ШЛЯХУ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	8
БАБІЙ М. Ф. Контекстно-модульна підготовка психолога як запорука професійної ефективності.....	8
БАРЧІ Б. В. Розвиток професійного потенціалу фахівців у галузі психології.....	9
БАРЧІЙ М. С. Проблема формування мотиваційної сфери майбутнього психолога.....	11
БАРЧІЙ М. С., ОЛАШИН Є. В. Особливості професійного становлення майбутніх психологів.....	13
БЕРЕЗОВСЬКА Л. І. Деякі аспекти вивчення внутрішньоособистісних конфліктів.....	15
БЕРЕЗОВСЬКА Л. І., БОГАЙЧУК В. Ж. До питання діагностики психологічної готовності студентів до розв'язання конфліктів.....	17
ВЛАСЕНКО І. А. Формування конфліктологічної компетентності студентів в умовах інтеграції України в європейський освітній простір.....	19
ВРОНОВА О. Ю. Професійна рефлексія як умова формування адекватної «Я-концепції» майбутнього вихователя.....	21
ГОШОВСЬКА Д. Т. Феноменологія дитячих страхів: психомалюнкova типологічна класифікація.....	23
ГОШОВСЬКИЙ Я. О. Сенсорно-деприваційний синдром: основні ознаки.....	25
КОРЕНЄВА Ю. П. Фрустрація як типова риса депривованої особистості: тренінговий підхід.....	27
КОРОЛЬЧУК М. С., ЧЕРНЕГА Н. С. Наукові підходи до вивчення іміджу освітньої установи: закордонний досвід.....	29
КОСТЮ С. Й., ХИМИНЕЦЬ А. В. Проблеми мотивації професійного становлення майбутніх психологів.....	31
КУТШЕНКО В. П., ФОМЕНКО В. О. Психологічні аспекти конкурентоздатності сучасних вчителів.....	33
МИРОНЕЦЬ С. М. Сучасні проблеми психологічної допомоги та захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій та збройних конфліктів.....	35
ОСЬОДЛО В. І., ЗУБОВСЬКИЙ Д. С. Кількісний та якісний підхід до оцінювання посттравматичного зростання особистості.....	38
ПЕЛЕШЕНКО О. В. Психологічні засади анімалотерапії, як психотерапевтичного метода допомоги дітям.....	40
СУЛЯТИЦЬКИЙ І. В. Соціально-психологічна дезадаптація дітей у закладах інтернатного типу.....	42
УГРИН О. Г. Роль самодетермінації у самореалізації майбутніх професіоналів.....	43
ЩЕРБАН Т. Д., ФЕЛЬЦАН М. І. До проблеми формування професійної свідомості майбутніх психологів.....	45
ЩОТКА О. П. До проблеми підготовленості психологів до надання гендерно-орієнтованої допомоги.....	47
ЯМЧУК Т. Ю. Суб'єктивний досвід у процесі розвитку професійної самоідентичності.....	49
ЯМЧУК Т. Ю., СЬОМОЧКІН М. І. Розвиток професійної самоідентичності майбутніх психологів.....	51

РОЗДІЛ II. ПСИХОЛОГІЯ В СИСТЕМІ НАУК ТА СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬНОМУ ПРОСТОРИ..... 53

АЛМАШІ С. І., ПОПОВИЧ Б. І. Психологічні аспекти конфліктності подружжя.....	53
БАЛЕЦЬКА Л. М. Вплив «токсичного середовища» на розвиток сучасної дитини....	55
БЕРЕЗОВСЬКА Л. І., ГОЩАР Б. І. До питання дослідження чинників кар'єрних орієнтацій особистості.....	56
БОХОНКОВА Ю. О. Психологічні умови розвитку компетентності особистості.....	58
БРЕЦКО І. І. Прояв емоційного вигорання працівників у сфері «людина-людина»....	60
ВАРГА В. С. Особистісно орієнтована підготовка майбутніх психологів у ВНЗ.....	62
ВАСИЛЕЦЬ Н. М. Аналіз змістових характеристик структурних компонентів довіри в освітньому просторі.....	64
ВІЗНЮК Ю. М. Психологічна специфіка кризи особистісної ідентичності: теоретичні засади.....	66
ГАЛАС І. І. Особистісний розвиток осіб з різним рівнем тривожності.....	68
ГОБЛИК В. В. Проблеми дослідження синдрому емоційного вигорання менеджерів.....	70
ЖОВНЕР В. Ю. Аналіз теоретико-методичних підходів дослідження конкурентоспроможності особистості та її детермінант в іноземній літературі.....	72
КОРНІЄНКО І. О. Розвиток опанувальних ресурсів як шлях подолання кризових ситуацій.....	74
КОРОЛЬЧУК В. М., КУШНІРЕНКО К. О. Порівняльний аналіз спеціалістів банківської сфери із низьким, середнім та високим рівнем ефективності діяльності..	76
МАРЦЕНЮК М. О. Психологічні особливості підготовки молоді до шлюбу та сімейного життя.....	78
МРАКА Н. М. Мотиваційні риси творчої особистості.....	80
СОФЛКАНИЧ Н. О. Компоненти психологічної готовності до створення сім'ї у період ранньої дорослості.....	82
ФОРДЗІОН Ю. І. Психологічна природа комфортності взуття в контексті взаємодії між відчуттям, сприйняттям та пізнанням.....	84
ХРИСТУК О. Л. Особливості психологічної реабілітації бійців із втраченими кінцівками.....	86
ШТИХ І. І. Емоційний розвиток майбутніх психологів у процесі професійної підготовки.....	88
ЮРКОВ О. С., КОНДРАЦЬКА К. В. Історія дослідження мотиваційної сфери підлітка.....	90

РОЗДІЛ III. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ..... 92

АЛМАШІЙ І. І. Поведінково-діяльнісна компонента у формуванні екологічної свідомості особистості.....	92
АЛМАШІ С. І. До проблеми психологічної готовності педагогів до інноваційної діяльності.....	93
БРИЖАК Н. Ю., ПОШТАК М. В. Методична робота днз в умовах модернізації дошкільної освіти.....	95
ГОРБАНЬ Г. О. Готовність педагога до сучасної освітньої взаємодії.....	97
ГОРВАТ М. В., КАДАР А. П. Підготовка вихователів до формування толерантності у дітей дошкільного віку.....	99
ГОРВАТ М. В., ЮГАС А. В. Особливості виховання патріотизму у дітей	

дошкільного віку.....	101
ДОНЕЦЬ І. В. Психолого-педагогічні та філософські аспекти трансперсональних психотехнік.....	103
КАЛАУР С. М. Психолого-педагогічні аспекти організації та проведення комплексного моніторингового дослідження стану готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання професійних конфліктів.....	105
КЕРЕСТЕНЬ І. С., КОВАЧ А. І. Формування професійного самовизначення учнів засобами музейної педагогіки.....	107
КОРДУНОВА Н. О. Професійна спрямованість особистості сучасного вчителя.....	109
ЛАЛАК Н. В. Психолого-педагогічні особливості вербального оцінювання.....	111
МАКАРЧУК Н. О. Роль академічного дискурсу у сучасній освіті.....	113
МІЛНЧУК В. І. Комунікативна компетенція як основа ефективної педагогічної діяльності сучасного вчителя.....	116
МОСЕЙЧУК Ю. Ю. Потреба формування високого рівня культури здоров'я у студентів факультетів фізичного виховання у психологічному контексті.....	118
МУДРАК І. А. Специфіка прояву шкільної тривожності в підлітків із загальноосвітньої школи та одностітків з пенітенціарного закладу.....	120
ПОДКОРИТОВА Л. О. Сприяння професійному розвитку майбутніх фахівців соціальної сфери за допомогою авторських розробок.....	122
СЕРГЄЄНKOBA О. П. Рефлексія як механізм професіоналізації майбутніх психологів.....	124
СОРОКІНА О. А. Розвиток рефлексивних вмінь майбутніх психологів.....	126
ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Освітня спрямованість методу проектів у навчально-виховному процесі початкової школи.....	128
ТОВКАНЕЦЬ Г. В., БЛАЖИН Н. П. Структурні компоненти готовності майбутнього вчителя початкової школи до правового виховання.....	130
ЩЕРБАН Г. В. Побудова продуктивних навчальних взаємовідносин.....	132
ЩЕРБАН Т. Д., ДЕМ'ЯН Я. Ю. Умови формування ціннісних орієнтацій протягом навчання у вузі.....	134
ЮРКОВ О. С. Розвиток особистості військовослужбовця у військовій діяльності.....	136
ЮРКОВ О. С., ПИНІВ С. В. Творчий потенціал вчителя як умова формування педагогічної майстерності.....	138
РОЗДІЛ IV. УМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ.....	140
БАРЧІ Б. В., ТИХОНЧУК В. Ю. Навчальна мотивація у становленні особистості....	140
БАРЧІ Б. В., ДЗЮБАЙЛО О. А. Інтернет-адикція як новий вид залежності.....	142
БАРЧІ Б. В., ЛАКАТОШ З. В. Вплив соціальних мереж на формування та розвиток особистості.....	144
БАРЧІ Б. В., ШЕЛЕМБА Г. М. Креативність як елемент становлення особистості в освітньому просторі.....	146
ВОРОНОВА О. Ю., ВАДЮНИК В. І. Вплив рівнів навчальної успішності на життєві плани старшокласників.....	148
ВОРОНОВА О. Ю., ДУЖАР М. В. Особливості пізнавальної діяльності студентів вищого навчального закладу.....	150
ДМИТРИЮК Н. С. Емпатія як психологічна передумова ефективної педагогічної взаємодії.....	152
ІВНАШКО О. Є. Неформальна освіта як засіб особистісного зростання майбутнього фахівця.....	154
ІВАНОВА В. В. Педагогічне спілкування як фактор оптимізації психологічного розвитку дошкільника.....	156

КАНЮКА І. О., СЕРДЮК Л. С. Театральні практики як умови інноваційного навчання.....	158
КОЖЕМ'ЯКІНА І. В. Реалізація індивідуально-особистісного підходу до розвитку особистості вчителя у післядипломній освіті.....	160
КОЦЬ М. О. Особливості професійного самовизначення та професійної орієнтації дітей з вадами психофізичного розвитку.....	162
ЛБА О. М., ЗАСАНСЬКА А. В. Розвиток життєвих компетентностей учнів на уроках математики.....	164
ЛБА О. М., ПРОДАН Н. І. Формування ціннісного ставлення до природи у молодшому шкільному віці.....	166
ЛБА О. М., ЦІХІВСЬКА О. О. Залучення учнів початкової школи до дослідницької роботи на уроках математики.....	168
ЛІСНА-МІСЬКІВ Н. Є. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності на засадах праксеологічного підходу.....	169
МЕШКО В. В. Психологічні аспекти економічної соціалізації студентів.....	171
МОРГУН А. В. Социально-психологические основы библиотечной деятельности....	173
МОРОЗ Ф. В. Вплив фізичного виховання на розвиток дітей дошкільного та шкільного віку.....	175
МОЧАН Т. М. Інноваційна діяльність педагога в процесі професійного становлення.....	177
ПОТАПЧУК Л. В. Екологічні знання в системі освіти та виховання зростаючої особистості.....	179
СТОЛЯРЧУК О. А. Професійні пріоритети майбутніх фахівців соціономічної сфери.....	181
ФЕНЧАК Л. М., БОРШОШ В. В. Формування здоров'язбережувальної компетентності як важливої складової професійної готовності майбутнього вихователя ДНЗ.....	183
ХОМА О.М., ТОМЕЙ Р. І. Формування у першокласників знань про мову в процесі навчання грамоти.....	185
ШЕВЦОВА О. М. Аутопсихологічна компетентність як фактор особистісно-професійного розвитку майбутніх психологів.....	187
ЯКОВИЦЬКА Л. С. Змістовний аналіз особливостей психологічних механізмів самореалізації викладачів технічного університету.....	189
ЯМЧУК Т. Ю., ЧАКАВА М. А. Розвиток професійних якостей особистості майбутнього фахівця.....	191
РОЗДІЛ V. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ.....	193
АЛМАШІ С. І., МАРУШКА В. Я. До проблеми навчальної мотивації учнів підліткового віку.....	193
АЛМАШІ С. І., МАТІКО М. І. Психологічні особливості розвитку уваги дітей молодшого шкільного віку.....	195
АТРОЩЕНКО Т. О., ГАПАК М. І. Шляхи підвищення ефективності спільної роботи ДНЗ та сім'ї в розвитку особистості дитини.....	197
БАРЧІ Б. В., ОЛЬХОВСЬКА І. І. Агресивність і конфліктність у самоствердженні особистості підлітків.....	199
БАРЧІ Б. В., ПОРОХНАВЕЦЬ Ю. Е. ДНЗ як середовище формування іншомовної мовленнєвої компетенції.....	201
БОЙКО А. Т. Вплив психологічного клімату сім'ї на психічне здоров'я дитини.....	203
ВІЧАЛКОВСЬКА Н. К. Експресивна арт-терапія як засіб впливу на дітей з	

Н.Ф. Тализіна, А.А. Люблінська, І.С. Кон, Ю.К. Бабанський, В.А. Крутецкий, Т.А. Матіс, М.І. Божович, М.В. Матюхіна, А.К. Маркова, Н.Ф. Тализіна, Є.П. Ільїн, С.Л. Рубінштейн, А.Б. Орлов і багато інших [2]. Однак, не достатньо вивченою на даному етапі залишається проблема навчальної мотивації підлітків. Що і стало метою нашого дослідження.

Визначальним компонентом організації навчальної діяльності є мотивація. Вона може бути внутрішньою або зовнішньою щодо діяльності, однак завжди є внутрішньою характеристикою особистості як суб'єкта цієї діяльності. Передумовою успіху в ній є сформованість спонукальної сфери, розвиток якої потребує цілеспрямованого педагогічного впливу.

У психологічній літературі не вдалося зустріти прямого визначення терміна «навчальна мотивація». Можливо, це пов'язано з термінологічної неясністю, яка існує в загальній психології. Терміни «навчальна мотивація», «мотивація навчання», «мотивація навчальної діяльності», «мотиваційна сфера учня» використовуються як синоніми в широкому або вузькому сенсі. У першому випадку, ці терміни позначають всю сукупність мотивуючих факторів, що викликають активність суб'єкта і визначають її спрямованість (А.К. Маркова). У другому випадку, даними термінами позначають складну систему мотивів (В.Я. Ляудіс, М.В. Матюхіна, Н.Ф. Тализіна) [1].

Навчальна мотивація ґрунтується на потребі, яка стимулює пізнавальну активність дитини, її готовність до засвоєння знань. Потреба не визначає характеру діяльності, її предмет окреслюється тоді, коли людина починає діяти. Спонукальна (мотиваційна) складова навчальної діяльності охоплює пізнавальні потреби, мотиви і сенси навчання. Важливою умовою учіння є наявність пізнавальної потреби і мотиву самовдосконалення, самореалізації та самовираження.

Мотиви навчальної діяльності розрізняють за змістом і динамічними характеристиками. Насамперед, у підлітка зміцнюються пізнавальні мотиви, інтерес до нових знань. Причому в цьому віці у більшості школярів інтерес до фактів змінюється інтересом до закономірностей. Широкі пізнавальні інтереси в підлітковому віці, за даними дослідження А.К. Маркової, характерні приблизно для четвертої частини учнів. Ці інтереси викликають у підлітків прагнення до вирішення пошукових задач і нерідко виводять учня за межі шкільної програми. Більшість школярів 5-9 класів вважають, що для них найбільш значущим є мотив оволодіння новими знаннями, мотив ж оволодіння способами добування знань усвідомлюється як значимий дуже рідко [2].

Для дослідження навчальної мотивації підлітків ми використали методику «Мотивація успіху та уникнення невдачі» (А.О. Реана). Методика має 2 шкали або полюси: уникнення невдачі та досягнення успіху (надія на успіх). Вибірку склали учні 8 та 9 класів в кількості 55 осіб.

Дослідження показало, що серед учнів 8 класу у 56% досліджуваних домінує мотив «досягнення успіху», у 28% опитуваних «полюс не виражений» та у 16% досліджуваних спостерігається мотив «уникнення невдачі». Отримані результати свідчать, що більша половина учнів під впливом мотиву досягнення успіху прагне до вирішення важких завдань, до максимальної самостійності, до

відповідності високим стандартам, до суперництва з іншими і підвищення самоповаги за допомогою реалізації свого потенціалу. Це позитивна тенденція, яка є запорукою розвитку підлітків. Деяко гірші результати проведеного дослідження в 9 класі, зокрема, у 43,4% опитуваних прослідковується вираження мотиву «досягнення успіху», що на 12,7% досліджуваних менше, ніж в учнів 8 класу. У 26,6% досліджуваних «полнос не виражений» та у 30% спостерігаємо мотив «уникнення невдачі», що на 14% більше, ніж у восьмикласників. Як бачимо, спостерігається негативна тенденція розвитку мотиваційної спрямованості учнів, яка може негативно позначитися на етапі адаптації при переході до старшої ланки школи або ж на наступному етапі профільного навчання підлітків. На це особливу увагу слід звернути як психологам так і педагогам школи.

Література:

1. Володарська О. Вивчення мотивації навчальної діяльності підлітків / О. Володарська // Психолог. – 2013. – №17. – С.33-42.
2. Дзюбко Л. Діагностика навчальної мотивації : збірник методик / Л. Дзюбко, Л. Гриценко. – К. : Шкільний світ, 2011. – 128 с.

УДК : 159.952-053.5"465.06/.10

*Алмаші Світлана Іванівна,
Матіко Марія Іванівна
Мукачівський державний університет, м. Мукачево*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УВАГИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Головне завдання сучасної школи – розвиток особистості школяра, його самостійності та активності, становлення його як суб'єкта діяльності. Початкове навчання є рушієм і фундаментом становлення всебічно розвиненої особистості. Зміни, що відбуваються у пізнавальній сфері дитини молодшого шкільного віку, мають надзвичайно велике значення для подальшого повноцінного розвитку психіки. Одним із важливих чинників ефективної учбової діяльності та успішного особистісного становлення молодшого школяра є розвиток уваги, що є необхідною умовою пізнання навколишнього світу, самопізнання, усвідомленого та чіткого відображення навчального матеріалу та його міцного засвоєння.

На відміну від пізнавальних процесів, увага свого особливого змісту не має. Вона проявляється ніби всередині психічних процесів і невіддільна від них, характеризуючи динаміку їх перебігу. Не можна бути уважним взагалі. Увага завжди проявляється в певних конкретних психічних процесах: ми вдивляємося, вслухаємося, обмірковуємо щось, запам'ятовуємо. Увага може

бути спрямована як на об'єкти зовнішнього світу, так і на власне внутрішнє життя.

Школа висуває вимоги до довільності дитячої уваги в плані уміння діяти без відволікань, дотримуватись інструкцій і контролювати одержаний результат. Розвивати й удосконалювати увагу так само важливо, як і вчити письму, лічбі й читанню. Залежність розвитку уваги від цілеспрямованої провідної діяльності виводить на перший план необхідність такої організації навчально-виховного процесу, яка б забезпечувала розвиток уваги як психічного процесу разом із уважністю як рисою особистості молодшого школяра. Необхідність дослідження уваги учнів початкових класів зумовлюється тим, що у цьому віці уважність уперше формується як риса особистості, виявляючись у розвитку мимовільної, довільної і післядовільної уваги.

Проблемою уваги займалися як вітчизняні, так і закордонні психологи: Л.С. Виготський, П.Я. Гальперін, В.В. Давидов, Г.С. Костюк, О.М. Леонтьєв, Н.А. Менчинська, С.Л. Рубінштейн, К.Д. Ушинський, Б.В. Ельконін; А. Валлон, К. Коффка, Ж. Піаже, Т. Рібо, Е.Б. Тітченер та інші. Глибоко досліджували розвиток уваги молодших школярів в учбовій діяльності Л. Божович, О. Леонтьєв, М. Добринін, І. Страхів та ін. [2]. Та все ж залишилося ще багато невисвітлених аспектів даної проблеми, зокрема, особливості розвитку уваги учнів на етапі переходу до середньої ланки освіти.

Розвиток та виховання уваги учнів набуває особливого значення у зв'язку з переходом школи на навчання за новими програмами; засвоєння школярами змісту цих програм можливо тільки при високому рівні уваги. Для дослідження уваги молодших школярів нами була використана методика П'єрона-Рузера. Дана методика використовувалась з метою визначення рівня концентрації уваги, для дослідження і оцінки таких параметрів уваги, як її стійкість, можливість перемикання, розподілу, а також особливостей темпу діяльності, прояв ознак втоми і перенасичення. Вибірку досліджуваних склали учні двох 4-х класів в кількості 50 осіб.

Аналізуючи отримані результати учнів 4-А класу, бачимо, що в досліджуваних переважає середній рівень концентрації уваги – 36%. Однак спостерігаються високі показники дуже низького (16%) та низького (28%) рівнів, що є негативним явищем. Показники високого рівня складають 20%. Серед досліджуваних 4-Б класу найбільш вираженим є низький рівень концентрації уваги – 36%. Показники середнього рівня складають 20%, високого – 24% та дуже високого - 12%. Отримані результати вказують на загалом низькі показники розвитку уваги четвертокласників, що може негативно позначитися на процесі адаптації учнів в середній ланці освіти та на навчально-пізнавальній діяльності зокрема. Дітям важко зосереджуватися на одноманітній для них діяльності, або на діяльності цікавій, але такій, що вимагає розумового напруження. Відволікання уваги рятує від перевтоми. Ця особливість уваги є однією з підстав для включення до занять елементів гри та достатньо частої зміни форм діяльності.